CONSEIL DE L'EUROPE

COUNCIL OF EUROPE

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECŢIUNEA A PATRA

CAUZA TIMPUL INFO-MAGAZIN ŞI ANGHEL c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 42864/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

02/06/2008

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Timpul Info-Magazin şi Anghel c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secţiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Preşedinte,*
Dl J. CASADEVALL,
Dl G. BONELLO,
Dl K. TRAJA,
Dl L. GARLICKI,
Dra L. MIJOVIĆ,
Dl J. ŠIKUTA, *judecători,*
şi dl T.L. EARLY, *Grefier al Secţiunii*,

Deliberând la 6 noiembrie 2007 în şedinţă închisă,

Pronunţă următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 42864/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale („Convenţia”), de către un ziar din Republica Moldova, *Timpul Info-Magazin* („ziarul reclamant”) şi un cetăţean al Republicii Moldova, dra Alina Anghel („cel de-al doilea reclamant”), la 28 noiembrie 2005.

2. Reclamanţii au fost reprezentaţi de către dl A. Tănase, avocat din Chişinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanţii au pretins, în special, că dreptul lor la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătoreşti pronunţate în cadrul procedurilor în defăimare iniţiate împotriva lor.

4. Cererea a fost repartizată Secţiunii a Patra a Curţii. La 28 noiembrie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secţiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenţiei, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Judecătorul Pavlovschi, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abţinut de la examinarea cauzei (articolul 28 al Regulamentului Curţii) înainte ca aceasta să fie comunicată Guvernului. La 5 ianuarie 2007, Guvernul, în conformitate cu articolul 29 § 1 (a) al Regulamentului Curţii, a informat Curtea că el este de acord ca în locul acestuia să fie desemnat un alt judecător ales şi a lăsat alegerea persoanei desemnate în seama Preşedintelui Camerei. La 28 septembrie 2007,

Preşedintele l-a desemnat pe judecătorul Šikuta să participe la examinarea cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI

6. Ziarul reclamant a fost înregistrat în Chişinău. Cel de-al doilea reclamant s-a născut în anul 1975 şi locuieşte în Chişinău.

7. La 16 ianuarie 2004, ziarul reclamant a publicat un articol intitulat „Luxul în ţara sărăciei”, semnat de cel de-al doilea reclamant. Articolul examina relaţia dintre autorităţile de stat şi un fond de investiţii private, D.H., care a fost fondat şi era administrat de către D.P., o întreprindere privată. Accentul a fost pus pe practica Guvernului de a cumpăra automobile de lux, fără a face public vreun detaliu. El reamintea două cumpărări de automobile în anul 2003, inclusiv de la D.H., în valoare totală estimată la 1,250,000 euro (EUR). Doar după ce presa a publicat detalii, Guvernul a fost obligat să recunoască că această tranzacţie a avut loc.

8. Articolul continua prin descrierea unei cumpărări mai recente a 42 de automobile de lux de la D.H. pentru o sumă care depăşea EUR 1 milion. Articolul a criticat lipsa de transparenţă a tranzacţiei, deoarece aceasta nu a fost publicată în Monitorul Oficial. El a descris modul în care automobilele au fost distribuite preşedinţilor a 32 de raioane ale Republicii Moldova şi a pus în discuţie chestiunea dacă acest lucru a constituit pentru Guvern o modalitate de a se asigura că acei preşedinţi, 31 dintre care erau comunişti ca şi Preşedintele Republicii Moldova, vor avea astfel o posibilitate mai bună de a răspândi propaganda comunistă în raioanele lor, înainte de alegerile care urmau să se desfăşoare un an mai târziu. Articolul l-a citat pe liderul unui partid politic, care a declarat că zvonurile din Guvern sugerau că preţul plătit pentru fiecare automobil era cu vreo EUR 7,000 mai mare decât preţul lui pe piaţă. Autorităţile nu au dat nicio explicaţie de ce automobilele de lux au fost necesare dacă puteau fi cumpărate automobile noi mult mai ieftine la un sfert din preţ. Articolul se sfârşea cu o acuzaţie de corupţie la nivelul cel mai înalt din stat, pentru care nimeni nu urma să fie pedepsit, şi susţinea că dacă alegătorii nu vor face dreptate la următoarele alegeri, atunci se putea spera doar la dreptatea făcută de Dumnezeu.

9. La 23 ianuarie 2004, D.H. şi D.P. au iniţiat o acţiune în defăimare împotriva reclamanţilor. În acelaşi timp, ele au cerut aplicarea unei interdicţii împotriva publicării de către reclamanţi a oricăror materiale despre conducerea D.H. şi D.P. fără permisiunea lor şi sechestrarea proprietăţii ziarului reclamant în sumă egală cu pretenţia lor (500,000 dolari SUA (USD) şi 20,000,000 lei moldoveneşti (MDL)). Reclamanţii în

procedurile naţionale au plătit taxa de stat de MDL 180. În aceeaşi zi, după cum s-a cerut, Judecătoria Buiucani a dispus sechestrarea bunurilor ziarului reclamant.

10. La 6 februarie 2004, executorul judecătoresc a executat măsura de asigurare prin sechestrarea echipamentului de birou al ziarului reclamant şi prin aplicarea sechestrului pe contul bancar al acestuia.

11. Cel de-al doilea reclamant a primit câteva ameninţări la telefon, iar la 23 iunie 2003 ea a fost atacată în faţa casei sale de persoane neidentificate şi a suferit o lovitură cu o bară din metal la braţ şi la cap. Ziarul reclamant şi alte mijloace de informare au făcut o legătură cauzală între atac şi cele două investigaţii efectuate de către jurnalistă, şi anume o investigaţie cu privire la un automobil de lux oferit cadou ministrului Afacerilor Interne de către preşedintele D.H. şi articolul examinat în această cauză.

12. În argumentele sale în faţa instanţei de judecată, ziarul reclamant s-a bazat pe existenţa unui interes public important având în vedere faptul că tranzacţia s-a făcut cu bani publici, fără a fi desfăşurată printr-o licitaţie publică organizată de Agenţia Naţională pentru Achiziţii Publice şi fără a fi planificată în bugetul de stat pentru anul 2003. În plus, atât autorităţile de stat, cât şi reclamanţii în procedurile naţionale au refuzat să dea detalii despre tranzacţie, care, astfel, a părut şi mai suspectă dat fiind faptul că preşedintele D.H. era membru al Consiliului Economic de pe lângă primul-ministru. Ziarul reclamant s-a bazat pe articolul 10 al Convenţiei şi a pretins că declaraţiile erau judecăţi de valoare, care nu erau susceptibile de a fi probate, sau reproduceri ale opiniei unui politician bine-cunoscut şi ale unor zvonuri, care au fost, în mod clar, identificate ca atare şi care nu puteau fi probate. El a adăugat că reclamanţii în procedurile naţionale au devenit „persoane publice" prin încheierea tranzacţiilor cu Guvernul şi că ei trebuiau, astfel, să tolereze un nivel mai mare de critică. *In fine*, el a declarat că prejudiciile cerute erau disproporţionale.

13. La 28 aprilie 2004, Judecătoria Buiucani a admis în parte pretenţiile reclamanţilor în procedurile naţionale. Ea a constatat că ziarul reclamant a publicat declaraţii cu privire la fapte. Instanţa de judecată a citat un fragment dintr-un paragraf al articolului contestat, care prevedea:

> „...în momentul accederii comuniştilor la guvernare, Vladimir Voronin a vrut să taie nodul gordian al fondului de investiţii [D.H.], înfiinţat în baza bonurilor de investiţii, adică să-l ia la bani mărunţi. Ca acest lucru să nu se întâmple, se zice că cineva i-a plătit altcuiva 500,000 de dolari. ..."

14. Instanţa de judecată a constatat că acest fragment nu „corespundea realităţii", deoarece reclamanţii nu l-au dovedit. Instanţa de judecată a constatat că pasajul a cauzat un prejudiciu grav reputaţiei profesionale a reclamanţilor în procedurile naţionale. Având în vedere natura şi conţinutul publicaţiei, instanţa de judecată a acordat reclamanţilor în procedurile naţionale suma totală de MDL 1,350,000 (EUR 95,725) cu titlu de compensaţii pentru prejudiciul moral, care urma să fie plătită de către ambii

reclamanţi şi a dispus ziarului reclamant să publice o dezminţire. *In fine*, instanţa a citat articolul 10 al Convenţiei şi a adăugat că reclamanţii „au depăşit, în mod evident, limitele criticii constructive tolerabilă într-o societate democratică şi au răspândit cu rea-credinţă informaţii cu privire la fapte în care ei, în mod direct, dar nejustificat, au acuzat reclamanţii în procedurile naţionale de anumite fapte penale legate de darea de mită”.

15. În apelul său, ziarul reclamant a susţinut *inter alia* că instanţa de judecată, în mod intenţionat, a scos fragmentul paragrafului relevant din contextul care prevedea următoarele:

> „Gurile rele şi, cu siguranţă, prost informate din Chişinău afirmă că în momentul accederii comuniştilor la guvernare, Vladimir Voronin a vrut să „taie” nodul gordian al fondului de investiţii [D.H.], înfiinţat în baza bonurilor de investiţii, adică să-l ia la bani mărunţi. Ca acest lucru să nu se întâmple, se zice că cineva i-a plătit altcuiva 500,000 de dolari. Sunt simple speculaţii şi învinuiri nefondate - nu se ştie. Realitatea e că azi, [D.H.] şi distribuitorul său 'Skoda' sunt bine mersi, prosperă şi vând Cancelariei de Stat loturi uriaşe de automobile de lux, spre ciuda concurenţilor.”

16. Ziarul reclamant a subliniat că el a indicat foarte clar în articol că declaraţia s-a bazat pe zvonuri, pe care el le-a numit prost informate, şi a adăugat faptul că nu se ştia dacă acestea erau adevărate. Mai mult, articolul 10 protejează nu doar „critica constructivă”, dar şi declaraţiile care şochează sau deranjează.

17. La 22 iulie 2004, Curtea de Apel Chişinău a menţinut hotărârea primei instanţe, constatând că ziarul reclamant nu a dovedit adevărul declaraţiei citate mai sus. De asemenea, instanţa de judecată a respins cererea ziarului reclamant de a ridica interdicţiile puse asupra proprietăţii sale, deoarece acea cerere a fost deja respinsă, iar decizia relevantă nu a fost contestată cu apel. Apelul reclamanţilor în procedurile naţionale a fost, de asemenea, respins deoarece suma compensaţiilor era corespunzătoare.

18. În recursul său, ziarul reclamant a invocat motive similare celor prezentate anterior, adăugând că litigiul se referea la exprimarea politică, care se bucura de o protecţie mai mare.

19. La 14 septembrie 2005, Curtea Supremă de Justiţie a casat parţial hotărârile instanţelor judecătoreşti inferioare. Instanţa s-a bazat pe acelaşi pasaj ca şi instanţele judecătoreşti inferioare. Ea a constatat că ziarul reclamant a publicat o informaţie defăimătoare, pe care el nu a putut s-o dovedească ca fiind adevărată, şi anume că reclamanţii în procedurile naţionale au dat mită şi, astfel, au comis o infracţiune. Bazându-se pe jurisprudenţa acestei Curţi, Curtea Supremă de Justiţie a respins argumentul ziarului reclamant că persoanele juridice nu ar trebui să poată pretinde un prejudiciu moral. Totuşi, ea a considerat excesivă suma acordată de instanţele judecătoreşti inferioare, constatând că o restricţie la libertatea de exprimare nu ar trebui să fie de o asemenea gravitate încât să pună în pericol supravieţuirea economică a persoanei sancţionate. În consecinţă, instanţa de judecată a redus suma despăgubirii până la MDL 130,000 (EUR 8,430).

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Articolul 16 al Codului civil prevede următoarele:

„(1) Orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnităţii şi reputaţiei sale profesionale.

(2) Orice persoană este în drept să ceară dezminţirea informaţiei ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputaţia profesională dacă cel care a răspîndit-o nu dovedeşte că ea corespunde realităţii.

... (4) Dacă informaţia care lezează onoarea, demnitatea sau reputaţia profesională este răspîndită printr-un mijloc de informare în masă, instanţa de judecată îl obligă să publice o dezminţire la aceeaşi rubrică, pagină, în acelaşi program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătoreşti.

... (7) Persoana lezată în drepturile şi interesele sale, ocrotite de lege, prin publicaţiile unui mijloc de informare în masă, este în drept să publice replica sa în respectivul mijloc de informare în masă pe contul acestuia.

(8) Orice persoană în a cărei privinţă a fost răspîndită o informaţie ce îi lezează onoarea, demnitatea şi reputaţia profesională este în drept, pe lîngă dezminţire, să ceară repararea prejudiciului material şi moral cauzat astfel.”

ÎN DREPT

21. Reclamanţii au pretins, în temeiul articolului 10 al Convenţiei, că hotărârile instanţelor de judecată naţionale au constituit o ingerinţă în dreptul lor la libertatea de exprimare, care nu poate fi considerată ca necesară într-o societate democratică. Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie şi libertatea de a primi sau de a comunica informaţii ori idei fără amestecul autorităţilor publice şi fără a ţine seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societăţile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăţi ce comportă îndatoriri şi responsabilităţi, poate fi supusă unor formalităţi, condiţii, restrângeri sau sancţiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, protecţia sănătăţii sau a moralei, protecţia reputaţiei sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informaţii confidenţiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparţialitatea puterii judecătoreşti.”

22. În cererea lor iniţială, ambii reclamanţi au formulat pretenţii în temeiul articolului 10 al Convenţiei. Totuşi, în observaţiile lor cu privire la admisibilitatea şi fondul cauzei, dra Alina Anghel a cerut Curţii să lase fără examinare pretenţia ei.

Având în vedere termenii clari şi univoci din cererea drei Anghel şi constatând că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenţie şi Protocoalele sale nu cere Curţii să continue examinarea pretenţiei acesteia,

Curtea, în conformitate cu articolul 37 § 1 (a) al Convenţiei, decide să scoată cererea de pe rol în partea care se referă la dra Anghel. Prin urmare, articolul 29 § 3 al Convenţiei încetează a fi aplicat faţă de acea parte a cererii.

I. ADMISIBILITATEA

23. Curtea consideră că pretenţia ziarului reclamant formulată în temeiul articolului 10 al Convenţiei ridică chestiuni de fapt şi de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului şi că niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenţiei (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenţii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENŢIEI

A. Argumentele părţilor

24. Ziarul reclamant s-a plâns de o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare. El s-a bazat pe jurisprudenţa Curţii cu privire la distincţia dintre fapte şi judecăţi de valoare, pe rolul special jucat de presă într-o societate democratică şi pe limitele mai largi ale criticii acceptabile în ceea ce priveşte Guvernul şi persoanele publice în măsura în care ei sunt implicaţi în acţiuni de interes public veritabil. El a invocat buna sa credinţă în informarea publicului despre cum au fost cheltuite fondurile publice, absenţa animozităţii personale faţă de reclamantul în procedurile naţionale, tonul echilibrat al articolului în întregime şi investigaţia serioasă şi corectă efectuată înainte de publicarea articolului. Ziarul reclamant s-a referit la faptul că preşedintele D.H. l-a însoţit pe Preşedintele Republicii Moldova în diverse călătorii şi la faptul că D.H. a finanţat o astfel de călătorie. *In fine*, el s-a mai referit la gravitatea sancţiunii impuse de instanţele de judecată, care a avut drept consecinţă închiderea ziarului reclamant. Această consecinţă asupra ziarului reclamant a fost foarte previzibilă pentru instanţele de judecată naţionale atunci când ele au dispus acordarea compensaţiilor băneşti.

25. Guvernul a recunoscut că a avut loc o ingerinţă în libertatea de exprimare a ziarului reclamant, însă a declarat că aceasta a fost prevăzută de lege, a urmărit scopul legitim de protecţie a reputaţiei altora şi a fost „necesară într-o societate democratică”. Instanţele de judecată au pronunţat hotărâri motivate, în care ele au ţinut cont de cele două valori concurente: libertatea de exprimare şi protecţia reputaţiei şi au constatat că a existat o „necesitate socială imperioasă” de a impune ziarului reclamant plata

amenzii. Instanţele au constatat că ziarul reclamant a depăşit limitele criticii admisibile prin lansarea unor atacuri nesusţinute la adresa lui D.H. şi prin încălcarea, în acelaşi timp, a principiilor concurenţei loiale. Deşi au recunoscut rolul presei într-o societate democratică, ele s-au bazat pe „responsabilităţile şi obligaţiile speciale" aferente acestui rol, şi anume pe cele cu privire la cercetarea şi verificarea detaliată a materialelor publicate. În observaţiile sale, Guvernul s-a bazat pe acelaşi pasaj ca şi instanţele de judecată naţionale (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

B. Aprecierea Curţii

26. După cum au recunoscut părţile şi Curtea este de acord, hotărârile instanţelor judecătoreşti naţionale şi obligarea ziarului reclamant să plătească prejudicii au constituit un „amestec al autorităţilor publice" în dreptul ziarului reclamant la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerinţă va constitui o violare a articolului 10, cu excepţia cazului când ea este „prevăzută de lege", urmăreşte un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului şi este „necesară într-o societate democratică" pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege"

27. Curtea notează că ingerinţa pretinsă a avut o bază legală, şi anume articolul 16 al Codului civil (a se vedea paragraful 20 de mai sus). Curtea consideră că această prevedere este atât accesibilă, cât şi previzibilă în aplicarea sa. Prin urmare, Curtea conchide că în această cauză ingerinţa a fost „prevăzută de lege" în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim"

28. Nu se contestă de către părţi şi Curtea este de acord că ingerinţa a urmărit scopul legitim de protecţie a reputaţiei lui D.H. Prin urmare, rămâne a fi examinat dacă ingerinţa a fost „necesară într-o societate democratică".

3. „Necesară într-o societate democratică"

29. Principiile generale relevante au fost rezumate în hotărârile *Busuioc v. Moldova* (nr. 61513/00, §§ 56-62, 21 decembrie 2004) şi *Saviţchi v. Moldova* (nr. 11039/02, §§ 43-50, 11 octombrie 2005).

30. Suplimentar, Curtea reiterează „că o posibilă omisiune a unei persoane publice de a respecta legile şi normele care au scopul de a proteja interese publice serioase, chiar şi în sfera privată, poate să constituie, în anumite circumstanţe, o chestiune de interes public legitim" (a se vedea *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, § 50, ECHR 1999-I, şi

Tønsbergs Blad A.S. and Haukom v. Norway, nr. 510/04, § 87, ECHR 2007-...).

31. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist şi face referire la rolul proeminent al presei într-o societate democratică de a comunica idei şi opinii cu privire la chestiuni politice şi la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). Motive deosebit de serioase trebuie aduse pentru orice măsură care afectează acest rol al presei şi limitează accesul la informaţia pe care publicul are dreptul să o primească (a se vedea, printre multe altele, *Oberschlick v. Austria (no. 1)*, hotărâre din 23 mai 1991, Seria A nr. 204, § 58).

32. Deşi Guvernul a declarat că ziarul reclamant a avut intenţia de a ataca reputaţia lui D.H. şi de a încălca regulile concurenţei loiale, Curtea nu poate fi de acord cu acest argument. Articolul a avut, în mod clar, mai degrabă scopul de a critica Guvernul pentru modul netransparent şi ineficient de a cheltui banii publici, ceea ce constituie o chestiune de interes public veritabil, decât de a o critica pe D.H. Atenţia a fost îndreptată asupra cumpărării de automobile de către Guvern şi, după cum rezultă, în mod clar, din articol, D.H. a fost implicată în astfel de tranzacţii cu Guvernul de cel puţin două ori. D.H. nu a pretins şi instanţele de judecată nu au constatat că orice altă parte a articolului nu a corespuns realităţii, inclusiv declaraţia că automobilele au fost supraevaluate şi că nu a fost publicată nicio invitaţie oficială pentru licitaţii, înainte de cumpărarea lotului de automobile de la D.H., o practică care în sine ar putea, în mod legitim, să trezească suspiciuni ziarului reclamant în ceea ce priveşte concurenţa loială. Prin urmare, Curtea nu are nicio îndoială în ceea ce priveşte buna-credinţă a ziarului reclamant la publicarea articolului.

33. Curtea reiterează constatarea sa din hotărârea *Steel and Morris v. the United Kingdom* (nr. 68416/01, § 94, ECHR 2005-II) că:

> Este adevărat faptul că companiile publice mari se expun, în mod inevitabil şi conştient, unei analize atente a acţiunilor lor şi, ca şi în cazul oamenilor de afaceri care le administrează, limitele criticii acceptabile sunt mai largi în cazul unor astfel de companii (a se vedea *Fayed v. the United Kingdom*, hotărâre din 21 septembrie 1994, Seria A nr. 294-B, p. 53, § 75). Totuşi, pe lângă interesul public de a avea dezbateri deschise despre practicile de afaceri, există şi un interes concurent de a proteja succesul comercial şi viabilitatea companiilor, în beneficiul acţionarilor şi al angajaţilor, dar şi pentru o bunăstare economică mai largă. Prin urmare, Statul se bucură de o marjă de apreciere în ceea ce priveşte mijloacele pe care le acordă prin legislaţia naţională pentru a permite unei companii să conteste adevărul acuzaţiilor care riscă să afecteze reputaţia acesteia şi limitele prejudiciului cauzat de acestea (a se vedea *Markt Intern Verlag GmbH and Klaus Beermann v. Germany*, hotărâre din 20 noiembrie 1989, Seria A nr. 165, pp. 19-21, §§ 33-38).

34. Curtea este conştientă că, în această cauză, D.H. nu poate fi considerată o companie mare similară celei din cauza *Steel and Morris,* citată mai sus. Prin urmare, ea ar trebui să beneficieze de o protecţie

comparativ mai sporită a reputaţiei sale. Totuşi, Curtea consideră că atunci când o companie privată decide să participe în tranzacţii în care sunt implicate fonduri publice considerabile, ea, în mod voluntar, se expune unei analize mai largi din partea opiniei publice. În special, dacă există acuzaţii că astfel de tranzacţii au fost în detrimentul finanţelor publice, o companie trebuie să accepte critica din partea publicului (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Curtea notează că, în această cauză, opinia publică putea fi, în mod legitim, interesată de integritatea tranzacţiei, deoarece autorităţile publice nu au dezvăluit niciun detaliu cu privire la cumpărarea automobilelor, cu atât mai mult cu cât preşedintele D.H. deţinea o funcţie consultativă importantă în cadrul Guvernului (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

35. De asemenea, Curtea notează că, la fel cum au făcut şi instanţele de judecată, la rândul lor, Guvernul s-a bazat pe o parte a unei propoziţii scoase din context pentru a arăta că ingerinţa în drepturile ziarului reclamant a fost necesară (a se vedea paragrafele 13, 15 şi 25 de mai sus). În acest sens, Curtea reiterează că ea trebuie „să se uite la ingerinţa pretinsă în lumina cauzei în întregime” (a se vedea, printre multe altele, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, hotărâre din 26 noiembrie 1991, Seria A nr. 216, § 59). Partea din propoziţie pe care s-au bazat autorităţile naţionale ar fi putut, într-adevăr, crea cititorului impresia că D.H. i-a dat mită Preşedintelui Republicii Moldova, ceea ce constituie o acuzaţie gravă cu privire la fapte. Totuşi, atunci când e citit în întregime, paragraful dezvăluie paşii destul de mulţi făcuţi de ziarul reclamant pentru a avertiza cititorul despre caracterul nesigur al zvonului în baza căruia el a raportat (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

36. În acest context, Curtea reiterează că, ca parte a rolului său de „câine de pază public”, raportarea de către media despre „„poveşti” sau „zvonuri” – care provin de la alte persoane decât reclamantul – sau despre „opinia publică”” urmează a fi protejată dacă acestea nu sunt complet lipsite de temei (a se vedea *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland*, hotărâre din 25 iunie 1992, Seria A nr. 239, § 65). Lipsa oricărei informaţii detaliate despre tranzacţie din partea Guvernului sau a D.H., în pofida încercărilor ziarului reclamant de a obţine astfel de detalii, şi celelalte fapte, care nu au fost contestate şi care au trezit suspiciuni legitime despre legalitatea tranzacţiei (a se vedea paragrafele 8, 12 şi 32 de mai sus), ar fi putut, în mod rezonabil, să-l încurajeze pe jurnalist să raporteze cu privire la orice era disponibil, inclusiv zvonuri care nu au fost confirmate.

37. Mai mult, Curtea consideră că numai o propoziţie din fragmentul pe care s-au bazat instanţele de judecată naţionale, şi anume acuzaţia cu privire la darea de mită, ar putea fi considerată o declaraţie cu privire la fapte. În acest sens, Curtea reiterează că în practica sa ea „a făcut distincţie între declaraţiile cu privire la fapte şi judecăţile de valoare. Existenţa faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăţilor de valoare nu este

susceptibil probaţiunii. Cerinţa de a dovedi adevărul unei judecăţi de valoare este imposibil de îndeplinit şi încalcă însăşi libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II şi *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 61, 21 decembrie 2004). În ceea ce priveşte partea din propoziţie în care se pretindea ce dorea sau ce intenţii avea Preşedintele Republicii Moldova şi care ar fi fost atitudinea lui faţă de o companie privată, aceasta constituia o judecată de valoare care nu putea fi dovedită, deoarece nimeni cu excepţia Preşedintelui însuşi nu putea şti cu certitudine, iar ultimul nu a exprimat în public nicio opinie.

38. Curtea notează că articolul a fost scris în contextul alegerilor apropiate şi că el a pus în discuţie atât posibilul motiv politic pentru cumpărarea automobilelor, cât şi a recomandat alegătorilor, în mod expres, ca în timpul alegerilor să-i pedepsească pe cei aflaţi la putere responsabili de corupţia la nivel de stat (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Astfel, articolul a conţinut o exprimare politică, care era critică faţă de Guvern, exprimare faţă de care „limitele criticii permise sunt mai largi” (a se vedea *Castells v. Spain*, hotărâre din 23 aprilie 1992, Seria A nr. 236, § 46).

39. *In fine*, Curtea notează că ziarul reclamant a fost obligat să plătească o amendă în mărime de EUR 8,430 în urma căreia ziarul a trebuit să se închidă (a se vedea paragraful 24 de mai sus), un fapt care nu a fost contestat de către Guvern. Deşi gravitatea amenzii este irelevantă pentru soluţia acestei cauze, Curtea ia notă de efectul său de descurajare asupra ziarului reclamant şi de faptul că impunerea acesteia a fost capabilă „să descurajeze discuţiile deschise cu privire la chestiuni de interes public” (a se vedea *Thorgeir Thorgeirson*, citată mai sus, § 68, şi *Cumpănă and Mazăre v. Romania* [GC], nr. 33348/96, § 114, ECHR 2004-XI) prin reducerea definitivă la tăcere a unei voci disidente.

40. Având în vedere cele de mai sus şi luând în consideraţie buna-credinţă a ziarului reclamant la raportarea unei chestiuni de interes public veritabil, contextul factologic relevant şi lipsa oricăror detalii despre tranzacţia dintre D.H. şi Guvern, care trezeşte, în mod legitim, suspiciuni cu privire la legalitatea acesteia, şi dat fiind omisiunea instanţelor de judecată naţionale de a lua în consideraţie în hotărârile lor oricare din aceste elemente, Curtea consideră că ingerinţa în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

41. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenţiei.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENŢIEI

42. Articolul 41 al Convenţiei prevede următoarele:

> „Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenţiei sau a protocoalelor sale şi dacă dreptul intern al Înaltelor Părţi Contractante nu permite decât o înlăturare

incompletă a consecinţelor acestei violări, Curtea acordă părţii lezate, dacă este cazul, o satisfacţie echitabilă."

A. Prejudiciul

43. Reclamantul a pretins EUR 25,000 cu titlu de prejudiciu material şi moral. El a făcut referire la închiderea ziarului ca urmare a sechestrării contului său bancar şi impunerea unor prejudicii mari. În susţinerea pretenţiilor sale, ziarul reclamant a prezentat declaraţiile cu privire la veniturile sale pentru anii 2003 şi 2004, potrivit cărora el a avut venituri în mărime de EUR 85,000 şi un profit de EUR 19,499 în anul 2003. Totuşi, în anul 2004 el a pierdut EUR 1,607, deoarece i-au fost luaţi bani din contul său şi din cauza cheltuielilor angajate, deşi a avut un venit de EUR 47,895 în primele cinci luni ale acelui an, înainte ca activitatea sa să fie paralizată. Suplimentar, în primele cinci luni ale anului 2004 au fost semnate contracte cu terţe părţi, care garantau ziarului reclamant un venit suplimentar în mărime de EUR 7,100. Din cauza încetării *de facto* a activităţii ziarului reclamant, niciuna din plăţi nu a fost efectuată.

44. Guvernul a declarat că ziarului reclamant nu i se cuvenea nicio compensaţie, deoarece nu a avut loc nicio încălcare a drepturilor lui garantate de Convenţie şi deoarece orice prejudiciu cauzat ziarului reclamant a fost rezultatul propriilor lui acţiuni abuzive şi neprofesioniste. De asemenea, el nu a fost de acord cu suma pretinsă şi a declarat că ziarul reclamant nu era în drept s-o recupereze în lipsa probelor cu privire la prejudicii. Guvernul a făcut referire la jurisprudenţa Curţii în care s-au acordat sume mai mici decât cele pretinse de ziarul reclamant. În special, în hotărârea *Kommersant Moldovy v. Moldova* (nr. 41827/02, 9 ianuarie 2007), a fost acordată suma de EUR 8,000, deşi sancţiunea impusă reclamantului în acea cauză a fost mult mai aspră (închiderea ziarului) comparativ cu amenda aplicată în această cauză. Guvernul a cerut Curţii să respingă pretenţia ziarului reclamant sau să declare că constatarea unei violări constituie o satisfacţie echitabilă suficientă.

45. Curtea notează că, deşi Guvernul a contestat, în principiu, dreptul ziarului reclamant la prejudicii şi suma pretinsă, el nu a dat niciun detaliu sau argument pentru a dovedi că calculele făcute de reclamant erau incorecte. Curtea notează că declaraţiile cu privire la venituri sprijină speranţa ziarului reclamant de a obţine profituri care să depăşească EUR 25,000. Totuşi, ea consideră că probele prezentate nu pot servi drept cuantificare precisă a veniturilor ratate, deoarece performanţa economică a reclamantului ar fi putut fluctua pe parcursul celor patru ani în cauză (a se vedea *Kommersant Moldovy* , citată mai sus, § 47).

46. Făcând o evaluare generală, în mod echitabil, şi luând în consideraţie pretenţia generală a reclamantului formulată cu titlu de prejudiciu moral,

Curtea acordă reclamantului EUR 12,000 (a se vedea *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, § 75, 29 martie 2005).

B. Costuri şi cheltuieli

47. Avocatul reclamantului a pretins EUR 5,080 cu titlu de costuri şi cheltuieli angajate în faţa Curţii, dintre care EUR 5,000 au constituit cheltuieli de reprezentare. Ziarul reclamant şi avocatul acestuia au cerut ca orice sumă acordată cu titlu de cheltuieli de reprezentare să fie plătită direct în contul avocatului, dat fiind posibilele dificultăţi de a obţine banii în circumstanţele specifice ale acestei cauze.

48. Avocatul a prezentat o listă detaliată şi un contract potrivit cărora onorariul avocatului pentru o oră de lucru a fost de EUR 50-100, în funcţie de activitate. El a declarat că numărul de ore petrecute de el asupra cauzei nu a fost excesiv şi a fost justificat de complexitatea acesteia şi de faptul că observaţiile au trebuit scrise în limba engleză.

49. În ceea ce priveşte onorariul perceput pentru o oră de lucru în mărime de EUR 60, avocatul a declarat că acesta a fost în limitele onorariilor pentru o oră de lucru recomandate de către Baroul Avocaţilor din Republica Moldova, care constituiau EUR 40-150.

50. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă şi a susţinut că suma pretinsă de avocat nu a fost suma care i-a fost în realitate plătită lui de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului şi onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a susţinut că ratele recomandate de Baroul Avocaţilor din Republica Moldova erau prea înalte în comparaţie cu salariul mediu lunar din Republica Moldova şi a făcut referire la caracterul non-profit al organizaţiei „Juriştii pentru drepturile omului”.

51. Curtea reiterează că, pentru ca costurile şi cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare şi rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

52. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată şi complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,800 cu titlu de costuri şi cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcţie de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Decide* să scoată de pe rolul său partea cererii care se referă la pretenţia formulată de dra Alina Anghel;

2. *Declară* cererea, în măsura în care ea se referă la ziarul reclamant, admisibilă;

3. *Hotărăşte* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenţiei;

4. *Hotărăşte*
   (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenţiei, următoarele sume, care să fie convertite în valuta naţională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
      (i) EUR 12,000 (doisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu material şi moral;
      (ii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri şi cheltuieli;
      (iii) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
   (b) că, de la expirarea celor trei luni menţionate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretenţiilor reclamantului cu privire la satisfacţia echitabilă.

Redactată în limba engleză şi comunicată în scris la 27 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 şi 3 al Regulamentului Curţii.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Preşedinte